

Kodavere Pärimuskeskuse mõttetalgud Ranna rahvamajas

16.01.2026 kell 10:00-13:00

Osalesid: Ergo-Hart Västriku, Reet Kruup, Imre Nõmm, Elina Kalme, Helgi Vaga, Liis Lainemäe, Mari Niitra, Külli Must, Leonhard Koort, Elle Pintson, Mare Nõmm, Liia Mägi, Artur Aunap, Karmen Kivistik, Uudo Eismel, Malle Weinrauch, Margit Soieva, Raivo Vadi, Meeme Soieva
Koosoleku juhataja: Ergo-Hart Västriku

Protokollija: Elina Kalme

Päevakord:

1. Tagasisaade keskuse arengukavale 2021-2024
2. Ettepanekud järgnevateks tegevusteks
3. Jooksvad teemad

1. Tagasisaade keskuse arengukavale 2021 - 2024

Ergo andis ülevaate, mis on olemasolevast arengukavast realiseeritud ja mis on jäänud tegemata. Slaididega saab tutvuda aadressil https://drive.google.com/file/d/17Rh-30DzzMQ-DZjiTA1hEZ_GK4Sg2-os/view?usp=sharing

2. Ettepanekud järgnevateks tegevusteks

1) Varem saadetud ettepanekud

- Arheoloog ja Muinsuskaitseameti looduslike pühapaikade nõunik Krista Karro tegi ettepaneku alustada Kodavere kihelkonna **looduslike pühapaikadega seotud pärimuse kogumist**.
- Ann Kilk pakkus välja kahe uue püsinäituse teemad: **Kiri algab kirikust, rahvas algab raamatust**– stendidel oleks Kodavere kiriku lühiajalugu ja selle kõrval kihelkonna koolide ajalugu; **Raua tootmiskohad kihelkonnas**, lisaks rauatööga seotud kohanimes, pärimused sellest, sepikojad jne. Lisaks rõhutas ta Kodavere keelega tegelemist, pakkuda noortele välja konkurss esitada murdekeelseid tekste.
- Pala Kooli direktor Aitel Käpp ja huvijuht Laidi Graueniga andsid teada Pala kooli valmisolekust teha pärimuskeskusega koostööd **Kodavere kultuuri/pärimuse ainetunni tunnikavasse lisamise osas** (kas 1. või/ja teises kooliastmes). Pärimuskeskuselt küsib kool abi **ainekava koostamisel**; keskuse liikmed on valmis seda tegema ja ka koolis tunde andma (nt Ergo-Hart Västriku ja Mari Niitra). Samuti on keskus huvitatud välja pakkuma Kodavere pärimusega haakuvaid teemasid 8. klassi loovtöö tegijatele. Seda võiks toetada **stipendium pärimusteemalise loovtöö tegijale**.
- Elle Pintsoni algatus anda välja 2027. aasta mihklipäevaks raamat „**Kodavere kandi lood**“. Lisaks kohalikele autoritele kaasame oma ala asjatundjate kaastöid, näiteks Tõnis Tärna, Krista Karro, Martin Malve. Eesmärk koostada professionaalselt teostatud ja toimetatud väljaanne.

2) Kodavere keel

- Anname kodavere keelele avalikus ruumis rohkemaid funktsioone ja teeme seda nähtavamaks, näiteks sildid avalikus ruumis, kleebised bussipeatustes ja bussidel (vrd varasem maakondlik projekt), lipud asulates.
- Teeme komplekti kodaverekeelsete lausetega (vanasõnad, mõistatused, jm) **kleebiseid** ja jagame need laiali valla asutustesse (nt koolid, noortekad, lasteaiad). Laiendame murdekeelsete ja Kodavere muustritega kaupade sortimenti, näiteks **t-särgid**, veel erinevaid kotte.
- Keelekool – kodavere keel on üks Pala kooli **pärimustunni komponent**, mille kaudu koolilastele kodavere keelt õpetada ja tutvustada. Kuidas täiskasvanutele mõeldud tundidega jätkata, arutame eraldi keelekooli õpetajatega.
- Jätkame **kodaverekeelsete väljaannete kirjastamist**, millega tegi algust Eevi Treial; näiteks on Heino Ōunap saatnud mitu pikemat teksti; samuti sobivad väljaandesse keelekooli tundide käigus kirjutatud tekstid.
- **Etle miskonkurss õpilastele**, sobilik nt 5.–6.klassile, teeme ettepaneku alustada emakeelepäeval Pala kooli siseselt ja edaspidi võtta ette suuremalt.
- **Kodavere kaver** – poplugude esitamine Kodavere keeles. Pakume välja koolidele sellise sündmuse.
- Haaram kodavere keelega seotud tegevustesse kaasa lisaks Pala koolile ka **Alatskivi kooli**.
- Loomme **abistava metoodika** õpetajatele keele õpetamiseks: slaidiprogramm ja töölehed. Uavits ja tüüruamat on küll head, aga ainult nendest ei piisa.
- Paneme kokku kodavere keelt tutvustava **õppefilmi**.
- Kordame ja arendame edasi suvel **keelekohvikut**, selle juures on oluline Imre Nõmme panus.
- Olemasolevad **keelekooli Zoomi videod** laeme üles keskuse **Youtube'i kanalile** ja lingime **kodulehele**.

3) Tegevused noortega

- **Pärimuskohvik** – idee käidi välja Peipsiääre valla Näkatonil (Karmen Kivistik on eestvõtja); plaanis on suvel nädalavahetustel pärimuskeskuses kohvikut pidada.
- Üle aasta toimuvad **laulupidu** ja **tantsupidu** kaasavad noori.
- **Keelevahetus** – korraldame koostöös koolidega mõne noortele suunatud sündmuse, kus kohtuvad kodavere keel ja noorte släng. Sündmusega ärgitame noori mõtlema keele erinevate registrite üle.
- Korraldame **tantsuklubi** perepeona, et oleksid kaasa haaratud erinevad põlvkonnad.

- **Koostöö noortekeskusega** – pakume välja Pala noortekeskusele, et valmistada toite kodaverekeelsete retseptide järgi, samuti muid pärimusega seotud tegevusi.
- Teeme ettepaneku korraldada kevadel Pala koolis **Kodavere päev** (tegemist varasema traditsiooniga, mille saaks taastada).

4) Vallamaja hoonega seotud tegevused

- **Maja värvimine** – Leonhard Koort pakkus abi värvi ostmisel (vajalik varasema värvi proov), värvimise teeme võimalusel talgute korras.
- **Hooviala hoonete väljaehitamine** – see nõuab suuremat projekti ja selgemat ideed, kuidas tehtud investeering end ära tasub. Külli Must on nõus aitama projekti kirjutamisel.
- Postkontoriruumide kasutuselevõtt – vajadus on lihtsa **majutuskoha** järele koos pesemisvõimaluse ja WC-ga (sihtgrupp vähenõudlikud jalgrattamatkajad, suusatajad, kooliõpilaste grupid).
- Kümne aasta perspektiivis on vaja edaspidi mõelda vallamaja pööningu väljaehitamisele ja hoone küttesüsteemi uuendamisele. Vajalik on ka Pala bussijaama kuivkäimla uuendamine, et see oleks teelistele kasutatav.

Mõttetalgutel kõneldu põhjal sõnastame keskuse juhatusega uue arengukava, mida on kindlasti vaja, kui mõnd suuremat projekti hakkama taotlema.

3. Jooksvad teemad

- Liia Mägi pani südamele tegeleda vanade fotodega – väärtuslikud fotod Kodavere kandi aja- ja kultuuriloo kohta võivad teadmatusest jõuda prügimäele, kui neid osata väärtustada. Pärimuskeskus on valmis need inimestelt vastu võtma ja korraldama skaneerimist.
- Leonhard Koort andis Pärimuskeskusele üle tänukirja ja rahalise preemia 500 eur Eesti Rahvusliku Mahekultuuri Fondi poolt.